

परिक्रमण]

अल्पपरिचितसैद्धान्तिकशब्दकोषः, भा० ३

[परिगुर्वति

परिक्रमण-सिक्खावर्ण । नि० चू० प्र० ३ अ । नि०
चू० द्वि० १६६ अ ।

परिक्रमणा-उपहित्पमाणपमाणेण संजयप्पाउरुगं करेति ।
नि चू० प्र० २३५ अ ।

परिक्रमणमाणा-क्रियमाणशोधनार्थोपक्रमः । भग० २५४ ।

परिक्रमोवधाते-परिक्रम-वस्त्राणादेः छेदनसोवनादि
तेन तस्योपधातः अकल्प्यता परिक्रमोपधातः । ठाणा०
३२० ।

परिकर-वागुरा । राज० १२२ ।

परिकरण-पात्रवन्धादिकम् । ओघ० १३२ ।

परिकर्म-हृष्टिवादप्रथमभेदः । सम० ४१ । अवस्थितस्यैव
द्रव्यस्य गुणविशेषापादनम् । ज० प्र० ५ । तुलना ।
विशे० ११ । द्रव्यस्य गुणविशेषपरिणामकरणम् । आव०
५४ । विनाशः-गुणान्तरोत्पादनम् । ठाणा० ४ ।

परिकर्षकः-अप्रेगामी । ओप० २१ ।

परिक्रिण-परिकीर्णः-परिवृतः । उत्त० ३४६ ।

परिक्रिलेस-परिक्रिलेशो महामानसायासः । भग० ४७० ।
परिक्रिलेशः-उपतापः । प्रश्न० ३७ ।

परिकुचनप्रायश्चित्तं-प्रायश्चित्तप्रकारः । व्य० प्र० ११
अ ।

परिकुचिय-परिकुचितः-शरीरे समन्ताद् दक्षितकोपविकारः
भग० ३२२ ।

परिक्रमन्ति-पराव वा-इन्द्रियकर्मरिपूत आक्रमन्ते-परा-
क्रमन्ते । आचा० २३३ । पराक्रमः-वीर्यं परेषामाक्र-
मणमाक्रमः पराक्रमः । विशे० ४८६ ।

परिक्रम-परिकर्म-अवस्थितस्यैव वस्तुनो गुणविशेषाधा-
नम् । अनु० ४६ ।

परिक्रमिज-पराक्रमेत-विहरेत् तिष्ठेद्वा । आचा० २७ ।

परिक्रमे-परिक्रमेत्-चङ्क्रम्याद् । आचा० २६३ ।

परिक्रमेस-परिक्रमेशयतीति परिक्रमेशः-पुत्रकलत्रादिसं-
वन्धः । उत्त० ५२२ ।

परिक्रमग-जैहि सदसत्याणि जयादीणि सत्याणि अधो-
ताणि ते । दश० चू० १८ ।

परिक्रमभासी परीक्ष्यभाषी-आलोचितवक्ता । दश० २२३ ।

परिक्रमा-परीक्षा-युक्तयुक्तविचारणम् । आचा० १७५ ।

परिविखत्त-परिक्षिप्तः परिषेकः । प्रश्न० २१ । परिक्षिप्तः-
व्यासः । ज० प्र० ३७ । परिक्षिप्तः-विस्तारितः । ज०
प्र० ३७ । अन्त० ७ । परिक्षिप्तं-वेष्टितम् । ज्ञाता०
२२२ ।

परिविखत्ता-परिक्षिप्ता-परिकरिता । भग० ४७८ ।
परिक्षिप्ता-वेष्टिता । ज्ञाता० २३६ ।

परिविखत्तिया-परिक्षिप्तो-विस्तारितः । भग० ४६० ।

परिविखया-परीक्षिता-पराजिता । आव० ५०४ ।

परिविखव-प्रतिक्षिपेत्-सूत्रतोऽर्थत उभयतो वा न्यसेत् ।

सूर्य० २६६ । परिक्षेपः-परिरयः । ज० प्र० २१ ।
परिक्षेपः-भित्त्यादेरेव परिधिः नगरपरिखादिर्वा । अनु०
१५४ । बाहिरिका । नि० चू० प्र० १६८ अ । परि-
क्षेपः-परिधिः । भग० ११६ । परिक्षेपः-संक्षेपः । आचा०
२६४ । परिक्षेपः । अनु० १७५ (?) ।

परिविखेव-परिक्षेपः-वृत्तिवरंडकादिसमन्विते अबाह्ये ।
व्य० प्र० ४० आ ।

परिविखेव-परिक्षेपः-परिधिः । जीवा० ६७ ।

परिक्षेपणं-परिवेष्टनम् । उत्त० १७४ ।

परिखा-उपरि विशाला । सम० १३७ । परिखा-अथ
उपरि च समखातरूपा । भग० २३८ । उपरि विशाला
ऽथः सङ्कुचिता । जीवा० १५६ ।

परिखेव-परिक्षेपः-परिधिः । जीवा० ६७ ।

परिगय-परिगतं-वेष्टितम् । प्रश्न० ७३ । परिगृहीतं-
परिवेष्टितम् । ज्ञाता० ४२ । परिगतम् । आव०
४२६ ।

परिगर-परिकरः-मल्लकच्छन्धेन युद्धोचितवस्त्रवन्धवि-
शेषः । ज० प्र० २०१ । परिकरः-प्रगाढगात्रिकावन्धः ।
ज० प्र० २०५ ।

परिगलत्त्रोतः-जलाशयः । आचा० २२० ।

परिगालण परिगालनं-शुक्तिण्ण मस्स्यादिग्रहणार्थं जल-
निसारणम् । प्रश्न० १४ ।

परिगिजभ-परिगृह्य-अङ्गीकृत्य । उत्त० ६४ । परिगृह्य-
आश्रित्य । आचा० १२३ ।

परिगीयं-परि-समन्ताद् गीतं-ध्वनितं यत्र तत् । ज्ञाता०
४० ।

परिगुर्वति-परिगुर्वति-व्याकुलीभवति, यत्तं भ्रमती-

(६६९)

परिग्रह]

आचार्यश्रीआनन्दसागरसूरिसङ्कलितः-

[परिच्छेद्य

त्यर्थः । ठाणा० ५०३ ।
 परिग्रह-परिग्रहः-धर्मोपकरणवर्जवस्तु स्वीकारो धर्मोप-
 करणमूर्च्छा च । भग० ४२ । परिग्रहः-परिवारः ।
 प्रश्न० ४७ । पञ्चमं पापस्थानकम् । ज्ञाता० ७५ ।
 परिग्रहः-अङ्गीकारः । ज० प्र० १२७ । परिग्रहः-
 परिवारः । प्रश्न० ४७ । परिग्रह्यत इति परिग्रहः-
 क्षीरोपघ्यादिः, परिग्रहणं वा परिग्रहः-स्वाकारः, परि-
 ग्रहस्य प्रथमं नाम । प्रश्न० ६२ । परिग्रहः-धर्मोपकरण-
 वर्जवस्तुस्वाकारः धर्मोपकरणमूर्च्छा च । प्रज्ञा० ३३५ ।
 परिग्रहः-स्वस्वामिभावेन मूर्च्छा । प्रज्ञा० ४३८ । परिग्रहः-
 स्वीकारः । प्रश्न० ४ । प्रतिग्रहम् । आव० २६२ ।
 परिसमन्तात् गृह्यत इति परिग्रहो-द्विपदचतुष्पदध्वन्य-
 ढिरण्यसुवर्णादिषु ममोकारः । सूत्र० १७७ । परिसमन्ता-
 गृह्यत इति परिग्रहः-धनधान्यद्विपदचतुष्पदविसंग्रहः,
 आत्मास्मीयग्रहो वा । सूत्र० १६२ । परिग्रहः-संयमा-
 त्तिरिक्तमुपकरणादिः । आचा० १३२ । परिग्रह्यते-स्वी-
 क्रियत इति परिग्रहः । ठाणा० २६ । परिग्रहणं परिग्रहः-
 मूर्च्छा । ठाणा० २६ । परिग्रहः-धर्ममन्त्राद्यनव्यतिरेकेण
 धनधान्यादयः । ठाणा० ४६ ।
 परिग्रहसंज्ञा-परिग्रहसंज्ञा-परिग्रहाभिलाषः-तीव्रलोभो-
 दयप्रभव आत्मपरिणामः । आव० ५८० ।
 परिग्रहसंज्ञा-लोभोदयात् प्रधानभवकारणाभिष्वङ्गपूर्विका
 सचित्तेतरद्रव्योपादिक्रियैव परिग्रहसंज्ञा । भग० ३१४ ।
 परिग्रहसंज्ञा-लोभावपाकोदयसमुत्पन्नमूर्च्छापरिणामरूपा ।
 जीवा० १५ । लोभोदयात्प्रधानसंसारकारणाभिष्वङ्गपूर्-
 विका सचित्तेतरद्रव्योपादानक्रिया परिग्रहसंज्ञा । प्रश्न०
 २२२ ।
 परिग्रहाहिया-परिग्रहो-धर्मोपकरणवर्जवस्तुस्वीकारः धर्मो-
 पकरणमूर्च्छा स च प्रयोजनं यस्याः सा पारिग्रहिकी,
 सम्यग्दृष्ट द्वितीया क्रिया । प्रज्ञा० ३३४ । प्रगृहीता-अ-
 भिष्वङ्गयुक्ता । वृ० प्र० २२४ अ । परिग्रहे भवा पारि-
 ग्रहिकी । ठाणा० ४१ । पारिग्रहिका-विशतिक्रियामध्ये
 द्वितीया । आव० ६१२ ।
 परिग्रहाहिय-परिग्रहीतः-स्वकृतः । ओष० १४० ।
 परिग्रह्यत-परिग्रह्यमानः । उत्त० ३०३ ।

परिग्रह्या-परिग्रहिता-संस्पृष्टा । जीवा० १६३ ।
 परिघासियं-परिगुण्डितम् । आचा० ३२१ ।
 परिघासेडं-परिघासयितुं-भोजयितुम् । आचा० २७२ ।
 परिघित्तंवा-परिग्राह्या भृत्यदासदास्यादि, ममत्वपरिगु-
 हतः । आचा० १७६ ।
 परिघोलणं-परिघोलनं-विचारः । आव० ४२६ । नंदो०
 १६४ ।
 परिघोलेमाणे-गमागमं कुर्वन् । ओष० ६१ ।
 परिचत्तकामभोग-परित्यक्तकामभोगः-सर्वविरतः ।
 ठाणा० १२६ ।
 परिचत्तलोगवावार-परित्यक्तलोकव्यापारः, मुनेर्लक्षणम् ।
 आव० ४०० ।
 परिचय-परिचयः-हेवाकः । वृ० प्र० २०७ अ ।
 परिचयसंस्तव-सम्बन्धिसंस्तवः । पिण्ड० १३६ ।
 परिचार-एकोनपञ्चाशत्तमकला । ज्ञाता० ३८ ।
 परिचारग-परिचारकः-कामुकः, यः परिचाराणां-मैथुना-
 भिष्वङ्गं करोति स । प्रश्न० २० ।
 परिचित-दिट्ठी भट्टो पुण्ड्रमुसितो पुण्ड्र एगमाभि-
 वासी वा । नि० चू० द्वि० ११५ आ । स्थिरः ।
 आचा० १६५ ।
 परिचितसूत्रता-उत्क्रमक्रमवाचनादिभिः स्थितसूत्रता ।
 उत्त० ३६ ।
 परिचोहओ-परिचोदितः । आव० १६५ ।
 परिचुइत्तए-परित्यक्तम् । ज्ञाता० १३४ ।
 परिच्यग-विवेककरणं । नि० चू० प्र० १७ अ ।
 परिच्छहो- । नि० चू० प्र० ७ आ ।
 परिच्छा-तुलना । नि० चू० प्र० २६४ अ ।
 परिच्छाय-परिच्छेदः-आच्छादनं-कटकम्बादिभिरावरणम् ।
 ज० प्र० २०६ ।
 परिच्छि-नैयत्ये व्यवस्थापितम् । विशेष० ३०७ । आव०
 ५६१ ।
 परिच्छो-प्रीतीच्छिकी । ग० ।
 परिच्छेद-गणिः । नंदी० १६३ ।
 परिच्छेय-परिच्छेकः-लघुः । ओष० ६३ । परिच्छेको-
 लघुः । ज्ञाता० २२१ ।

(६७०)

परिजन]

अल्पपरिचितसैद्धान्तिकशब्दकोषः, भा० ३

[परिणमत

परिजन-परिजनः-दासादिः । भग० ४८३ ।
 परिजनकथा-परिजनसम्बन्धकथा । प्रश्न० १३६ ।
 परिजवन-परिजल्पनं-परिजल्पः । नि० चू० प्र० १८४
 अ ।
 परिजविय-परिः-सार्धं भृशमुल्लापं कुर्वन् । आचा० ३८० ।
 परिजाणामि-परिजानामि-आसेवनपरिज्ञानेन परिववधे-
 ऽहमित्यर्थः । आचा० २७१ ।
 परिजाणित-परियानं-देशान्तरगमनं तत्प्रयोजनं येषां
 तत् परियानिकं गमनप्रयोजनम् । ठाणा० ५१८ ।
 परिजायकुसुमं-परिजातकुसुमम् । प्रज्ञा० ३६१ ।
 परिजितं-समन्ताजितं, परावर्तनम् । अनु० १५ ।
 परिजिय-परिचितः । ठाणा० ३४२ । परिजितम् ।
 विज्ञे० ४८५ ।
 परिजुष्णा-परिजुना दारिद्र्यात् । ठाणा० ४७४ । परि-
 समंतओ जुष्णा-दुर्बलभावमुपगता । दश० चू० १३५ ।
 परिजुष्ण-परिजोर्ण-समन्ततोदुर्बलभावमापन्नम् । दश०
 २४८ । परिजोर्ण-समन्तात् हानिमुपगतम् । उक्त०
 ६२ ।
 परिजुष्णा-दशविधप्रव्रज्यायां तृतीया, परिजुना-दारिद्र्यात्का-
 ष्टहारकस्येव या सा परिजुना । ठाणा० ४७४ ।
 परिजुसित-निषेवितः परिभुसियः-परिक्षीणो जरादिना ।
 ठाणा० १८८ ।
 परिजुसिय-पर्युषितं-रात्रिपरिवसनम् । ठाणा० २२० ।
 परिजुषितः-सेवितः प्रीतो वा । औप० ४३ । सेवितः-
 पीतः । भग० ६२५ ।
 परिजुसियसंपन्न-पर्युषितसम्पन्नः-पर्युषितं-रात्रिपरिवसनं
 तेन संपन्नः । ठाणा० २२० ।
 परिजूरह-परिजोर्धति-सर्वप्रकारां वयो हानिमनुभवति ।
 उक्त० ३३८ ।
 परिजूसियकामभोगसं-ओगसंप्रवृत्ते-परिजुषितकामभो-
 गसंप्रयोगसंप्रयुक्तः-सेवितः प्रीतो वा यः कामभोगः-
 शब्दादिभोगो मदनसेवा । औप० ४३ ।
 परिजुए-कृष्णदुग्धलः । सूर्य० २८७ ।
 परिजुष्णा-कामभोगपिवासा । दश० चू० १४ ।
 परिजुष्णो-अनुगओ । दश० चू० १४ ।

परिभुसिय-सेवितः पीतः । भग० ६२५ ।
 परिज्ञा-प्रार्थना । आचा० ३७६ ।
 परिज्ञानं-परिपालनम् । आचा० १६९ ।
 परिद्विज्ज-प्रतिष्ठापयेद्युः-स्यजेद्युः । आचा० ३८४ ।
 परिद्विज्जमाणं-परित्यज्यमानं देवायतनाच्चतुर्दिक्षु क्षिप्य-
 मानम् । आचा० ३३७ ।
 परिद्विज्जा-प्रतिष्ठापयेत्-व्युत्सृजेत् । दश० १७८ ।
 परिद्विज्य-परिष्ठापितम् । व्य० द्वि० ३०८ अ ।
 परिद्विज्या-परिस्थापिता-पतिता परित्यक्ता । वृ० द्वि०
 ६७ ।
 परिद्वे-परिष्ठापयति । ओष० १५४ ।
 परिद्वेह-परिष्ठापयेत्-परित्यजेत् । आचा० ३५२ ।
 परिद्वेज्जा-परिष्ठापयेद् बहिर्नीत्वा त्यजेत् । उपा० ४२ ।
 परिद्वेज्जा-प्रतिस्थाप्य प्रतिनिवृत्त्य । ओष० १७३ ।
 परिद्वेज्जा-परिस्थापनं-प्रदानभाजनगतद्रव्यान्तरोज्झन-
 क्षणम् । आव० ५७६ । पारितः-सर्वैः प्रकारैः स्थापनं
 अपुनर्ग्रहणतया न्यासः । आव० ६१६ ।
 परिद्वेज्जिया-परिस्थापनं-प्रदानभाजनगतद्रव्यान्तरोज्झ-
 नलक्षणं तेन निवृत्ता या परिस्थापनिका, येन भाजनेन
 भिक्षां ददाति तस्मिन् पतितोदानादि जातं सहस्रं
 परिस्थापितम् । आव० ५७६ ।
 परिद्विज्ज-परिस्थापयेद्-व्युत्सृजेत् । दश० २३१ ।
 परिठाणुववाह्यं-परिस्थानोपपातिकम् । प्रज्ञा० २०८ ।
 परिणह-विश्रम्भः । पउ० १३-२५ ।
 परिणए-परिणतं-पर्यायान्तरमापन्नम् । भग० २४६ ।
 परिणत-परिनिष्ठततां गतम् । अनु० १७७ ।
 परिणता-पुत्तेन वयेण य वत्ता-व्यक्ता । नि० चू० प्र०
 २६ आ । धर्मश्रद्धालवः स्थिरचेतसश्च । वृ० द्वि०
 १६६ आ ।
 परिणद्ध-परिणहनम् । ज्ञाता० १३३ । परिणतम् ।
 ज्ञाता० १६१ ।
 परिणमति-परिणमति अतिक्रामति । ठाणा० ३४५ ।
 परिणमति-भवति । भग० ५५ । परिणमति-प्रपद्यते ।
 जीवा० ३०७ । परिणमति-परिसमाप्तिमुपयाति । सूर्य०
 १७२ । विपरिणामं भजते । व्य० द्वि० १६० अ ।

(६७१)